

Ann-Zofie Duvander & Eleonora Mussino

Föräldraledig nu eller senare?

Invandrade kvinnors användning av föräldrapenning

Parental leave now or later? Immigrant women's use of parental leave benefit

Sweden is a welfare state with a family policy that strongly emphasizes equality without distinction according to place of birth or gender. In this study, we investigate the differences in uptake of parental leave between native and immigrant women, and the connection to labour-market attachment. Sweden represents a unique case study, not only because of the strong effort to combine work and family for all women and men, the high level of fertility and the large presence of immigrants in the country; it also enables a detailed and sophisticated analysis based on the high-quality data derived from its population registers. We find that immigrant mothers use more parental leave benefit the first year after their child's birth, but then fewer in the second year compared to native women. The differences diminish when labour-market status is controlled for. Additionally, after some time in Sweden, immigrant mothers use leave more similarly to how native mothers do. We conclude that labour-market status is the most decisive factor for parental leave use and we point out the relationship between labour market and family policy.

Ann-Zofie Duvander är professor och *Eleonora Mussino* är docent i demografi vid Demografiska avdelningen, Sociologiska institutionen, Stockholms universitet.

Kontakt: ann-zofie.duvander@sociology.su.se

Inledning

Sverige har i minst 50 år varit ett land som karakteriserats av invandring, men det är över tid stor variation i varifrån invandrarna har kommit. Idag är ungefär 16 procent av befolkningen utlandsfödd och bland kvinnor och män i barnafödande åldrar är andelen större (SCB, 2013). Svensk familjepolitik riktar sig till alla som bor och arbetar i landet och såsom de andra stora socialförsäkringarna så är ersättningen i föräldraförsäkringen baserad på tidigare förvärvsinkomst. De som inte arbetat under åtta månader innan de får barn får istället en ersättning på grundnivå som under hela 1990-talet var 60 kronor om dagen. Den stora skillnaden mellan att få ersättning på grundnivå och att få inkomstbaserad ersättning brukar ses som en drivkraft att förvärvsarbeta innan någon väljer att skaffa barn. Men även om den inkomstbaserade försäkringen fungerar som en drivkraft för de flesta unga kvinnor och män så kan vissa grupper hamna vid sidan av systemet, inte minst om en inkomst att basera föräldrapenningen på ses som omöjlig att uppnå.

Eftersom det finns skillnader i arbetsmarknadsdeltagande och barnafödande mellan svenskfödda och utlandsfödda kvinnor så förväntar vi oss att detta ska leda till eller avspeglas i olika mönster av föräldrapenninguttag. Vi vet sedan tidigare att föräldrapenninganvändning ser olika ut för föräldrar med olika inkomst (Inspektionen för socialförsäkringen, 2013; Duvander & Johansson, 2014). Att undersöka användningen av föräldrapenningen för olika grupper har därmed tydlig policy relevans, och invandrares föräldrapenninganvändande har de senaste åren varit i fokus i samhällsdebatten (SOU 2012:9; Vikman, 2013; Olli Segendorf & Teljosuo, 2011). Föräldraförsäkringsutredningen, som tillsattes våren år 2016, har haft ett särskilt uppdrag att titta på hur nyanländas föräldrapenninganvändande kan begränsas för barn som är födda i utlandet (Dir. 2016:10). Inkomstbaserad ersättning, flexibla regler för uttag och skyddad anställning under ledigheten ses som viktiga anledningar till att de flesta kvinnor och män väljer att etablera sig på arbetsmarknaden innan de får barn. Men om en sådan arbetsmarknadsetablering är svår eller omöjlig att uppnå kan samma politik istället ge negativa konsekvenser av låg ersättning och göra det ännu svårare att etablera sig på arbetsmarknaden efter en lång föräldraledighet. En låg ersättning under föräldraledighet kan resultera i en begränsande ekonomisk situation under barnets första tid, men det är svårt att finna en socialpolitisk lösning eftersom en högre grundnivå i försäkringen försvagar drivkraften att skaffa jobb, och kan leda till att fler föräldrar (läs: mammor) får svårigheter på arbetsmarknaden på sikt (Olli Segendorf & Teljosuo, 2011; Thalberg, 2015; Vikman, 2013).

Vi kommer här att visa hur utlandsfödda och svenskfödda mammor använder föräldrapenningen. Vi kommer även att undersöka hur användningen ser ut bland grupper som varit i Sverige olika länge, eftersom eventuella skillnader i föräldrapenninganvändande kan förändras beroende på tid i Sverige. I ett internationellt perspek-

tiv är Sverige ett intressant fall, främst eftersom betoningen på att familjepolitiken ska underlätta kombinationen av arbete och barn har varit så konsekvent och uttalad (Ferrarini & Duvander, 2010). Men Sverige är också intressant eftersom det är ett land med relativt högt barnafödande och eftersom det finns en relativt stor grupp invandrare i barnafödande ålder. Sverige är dessutom ett av de få länder där undersökningar av hela befolkningen låter sig göras inom familjepolitiken, genom högkvalitativa befolknings- och socialförsäkringsdata.

Även om forskning om den svenska välfärdsstaten är ett brett och livaktigt forskningsfält så finns det relativt lite forskning om hur välfärdsstaten konstrueras, eller upprätthåller, olika typer av femininitet och maskulinitet, särskilt på basis av ursprung (Mulinari, 2008; Sainsbury, 2006). Vi har valt att undersöka mammor eftersom det fortfarande är mammor som tar den största delen av föräldrapenningen. Under 1990-talet har pappans del av föräldrapenningen ökat, inte minst i samband med de reserverade månadernas införande, men under barnets första två år tar mamman fortfarande i genomsnitt 80 procent av alla dagar (Försäkringskassans statistik och analys). Mammor är också mer bundna i tid till när de kan använda föräldrapenning och den absoluta majoriteten tar ledigt när barnet föds. Det finns inget tvivel om att kvinnors arbetsmarknadskarriärer även i Sverige påverkas mer av att bli föräldrar än vad mäns karriärer gör. Det går att hävda att pappor fortfarande står inför ett val gällande föräldraledighet, inte minst gällande när den ska användas (Bekkengen, 2002). Invandrade kvinnor har den mest utsatta situationen på arbetsmarknaden (Boyd, 1984; Helgertz, 2010) och det är viktigt att undersöka hur detta reflekteras i föräldrapenninganvändande, vars nämnda huvudsyfte är just att underlätta kombinationen av arbete och barn. Föräldrapenninganvändande är därmed en viktig indikator på inkludering och exkludering i välfärdssystemet.

Vi kommer nu att ge en bakgrund om invandrades barnafödande och arbetsmarknadssituation samt en kort beskrivning av den svenska föräldraförsäkringen innan vi formulerar våra forskningsfrågor och hypoteser. Därefter beskrivs data och resultaten av studien. Dessa sätts slutligen i sitt sammanhang i en diskussion.

Barnafödande och arbetsmarknad i Sverige

Att bli förälder är en av de största händelserna i de flesta människors liv och markerar för många övergången till vuxenlivet (Blossfeld et al., 2005; Corijn & Klijzing, 2001). Ofta tas beslutet att skaffa barn när en person har skapat stabilitet inom andra områden i livet, särskilt ekonomisk stabilitet. I Sverige har det visats att en relativt hög inkomst är relaterat till ett första barn för både kvinnor och män (Andersson, 2000; se översikt i Thalberg, 2015). Ofta har slutsatsen dragits att en stabil position på arbetsmarknaden är förknippad med barnafödande (Andersson, 2000; Andersson

& Scott, 2005) och att en instabil situation kan inverka negativt på valet att skaffa barn (Persson, 2001). Möjligheten att skaffa ett stabilt arbete är naturligtvis relaterad till de ekonomiska cyklerna och 1990-talskrisen är ett exempel på en period då barnafödande sköts upp (Andersson, 2000; Oláh & Bernhardt, 2008).

Som nämnts är andelen invandrare större i de barnafödande åldrarna än vad den är för hela befolkningen. Kvinnor från Asien, Afrika och Sydamerika är särskilt överrepresenterade, men även europeiska kvinnor har en större andel i barnafödande åldrar i jämförelse med svenskfödda kvinnor (SCB, 2013). Invandrare med olika ursprung har olika mönster av barnafödande även när hänsyn tagits till skillnader i åldersstruktur (Lundström & Andersson, 2012; Persson & Hoem, 2014). I Sverige föds i genomsnitt 1,9 barn per kvinna, vilket kan brytas ned till 1,8 för svenskfödda och 2,2 för invandrade kvinnor. Även här finns stora skillnader mellan invandrare med olika ursprung. Kvinnor från länder med lågt Human development index (HDI) har en summerad fruktsamhet på 3,3 barn per kvinna och kvinnor från EU-länder har 1,6 barn per kvinna (SCB, 2014). En viktig anledning till att invandrare har högre barnafödande är det som kallas migrationseffekten, det vill säga att barnafödandet skjuts upp under processen av migration och återhämtas när processen är klar.

Invandringen till Sverige under efterkrigstiden fram till början av 1970-talet var främst arbetskraftsinvandring och dessa invandrare, både kvinnor och män, hade ett högt arbetsmarknadsdeltagande (Scott, 1999; SCB, 2008). Idag finns en stor variation i arbetsmarknadsdeltagande mellan invandrare med olika ursprung och som kommit i olika tider och av olika anledningar. Svenskfödda kvinnor har idag högre arbetsmarknadsdeltagande än alla grupper av invandrade kvinnor och särskilt kvinnor från Afrika och Asien, som har lågt deltagande. Gapet mellan kvinnors och mäns arbetsmarknadsdeltagande tenderar också att vara större bland de utlandsfödda än de inrikes födda.

Invandrades arbetsmarknadsdeltagande har studerats i ett flertal studier i Sverige (se t.ex. Bevelander, 2000, Bevelander & Skyt Nielsen, 2001; Rosholm, Roed & Schøne, 2006; se sammanfattning i de los Reyes, 2014) och det har visat sig att invandrare genomgående har en sämre ekonomisk situation (Edin, LaLonde & Åslund, 2000; le Grand & Szulkin, 2002). Detta gäller även positionen i yrkeshierarkin på arbetsmarknaden (Borjas, 1992; Clark & Drinkwater, 2002; Helgertz, 2010). Gällande inkomst visar Andersson och Scott (2007) att invandrade kvinnor och män tjänade markant mindre än motsvarande svenskfödda och att de som kom under krisen på 1990-talet hade en särskilt dålig situation. De vanligaste förklaringarna till denna ojämlika situation är skillnader i humankapital, socialt kapital och sociala nätverk, liksom diskriminerande praktiker (Behtoui & Neergard, 2010; Scott, 1999). Ur ett intersektionellt perspektiv nyanseras denna bild ytterligare genom att peka på att status som invandrare interagerar med exempelvis kön, ålder och klass. Genom att

undersöka kombinationer av exempelvis invandringsstatus, kön och klass tydliggörs en viss grupps situation och tidigare dolda utmaningar, och möjligheter ges till att förstå och analysera differentiering på arbetsmarknad och i samhället i stort (de los Reyes, 2014).

Invandrare migrerar av mycket olika anledningar och är därmed en heterogen grupp. Kopplingen mellan arbetsmarknad och barnafödande kan därmed se olika ut för olika grupper. Mussino och Strozza (2012) har visat att kvinnor som invandrar till Italien av skäl kopplade till familjeanknytning har ett högre barnafödande under den första tiden i landet. Anledningen är troligen att dessa kvinnor väntat med, eller skjutit upp, sitt barnafödande tills migrationsprocessen är avslutad. Liknande mönster finns i flera länder, bland dem Sverige (Andersson, 2004; Milewski, 2007; Parrado, 2011). Kvinnor som invandrar av arbetsmarknadsskäl väntar istället en tid med att skaffa barn i det nya landet. I Sverige har det visat sig att efter en kortvarig migrationseffekt som innebär ett högt barnafödande, så tenderar de flesta invandragrupper att anpassa sig till samma mönster av barnafödande som svenskfödda kvinnor och män har (Andersson, 2004; Andersson & Scott, 2005). Invandrare från fattiga länder (länder med lågt värde på Human Development Index) behåller dock ett något högre barnafödande.

Svensk föräldraförsäkring

När föräldraförsäkringen infördes år 1974 gav den rätt till sex månaders föräldrapenning med en ersättningsnivå motsvarande 90 procent av den tidigare inkomsten, som kunde fördelas mellan föräldrarna så som de själva önskade. Diskussionen handlade då om jämställdhet mellan könen, främst om att kvinnor borde beredas möjlighet att förvärvsarbeta (Cedstrand, 2011), men också pappans ansvar i hemmet betonades (Klinth, 2002). Redan år 1975 utökades föräldrapenningen till sju månader och år 1978 till nio månader. År 1980 utökades dagarna till 12 månader och år 1989 till 15 månader (Försäkringskassan, 2015). Den inkomstrelaterade ersättningen hade då kompletterats med tre månaders ledighet med låg ersättning, dagens så kallade lägstånivådagar. Föräldrapenning kunde (och kan) också användas mycket flexibelt till dess att barnet fyllt åtta år. Det blev därför vanligt att sprida ut föräldrapenningdagarna under en längre period samt att använda delar av ledigheten när barnet blivit lite äldre (Duvander & Viklund, 2014). Föräldraledighetslagen ger rätt till frånvaro från arbete i 18 månader med eller utan föräldrapenning, vilket möjliggör att "sprida på dagarna" och därmed få en längre ledighet med sämre ersättning. Möjligheten till flexibilitet har minskat något för barn födda från och med år 2014 då 80 procent av alla föräldrapenningdagar måste användas inom barnets fyra första år, och resten kan användas till barnet är 12 år.

Dagens föräldraförsäkring

År 2016 har varje förälder rätt till 240 dagars ersättning per barn. Ersättningen uppgår till 77,6 procent av den tidigare inkomsten, upp till ett tak på 10 prisbasbelopp (cirka 445 000 kronor), för 195 dagar och 180 kronor per dag för de övriga 45 dagarna. Om endast en förälder har vårdnaden om barnet har hen rätt till alla föräldrapenningdagar. I övriga fall kan den ena föräldern överlåta dagar till den andra föräldern, men inte de reserverade månaderna som sedan år 2016 är tre månader. Det är mycket vanligt att pappan överlåter en del av sina dagar till mamman. Föräldrapenningen har haft samma längd sedan år 2002 då dagarna ökade med 30 dagar från totalt 450 dagar till 480 dagar. Föräldrar som inte arbetat innan de tar ut föräldrapenning får ersättning på grundnivå som under 1990-talet var 60 kronor om dagen, men som år 2002 fördubblades till 120 kronor om dagen. Därefter har grundnivån höjts gradvis till dagens 250 kronor.

Hur påverkas olika kvinnor av föräldraförsäkringen?

Det är från tidigare studier tydligt att erfarenheter, vinster och kostnader som kommer av migration är olika för kvinnor och män (Boyd, 1984; Pedraza, 1991; Mulinari, 2008). Detta gäller i flera olika kontexter (se t.ex. Bevelander & Groenewald, 2010; Helgertz, 2010; Le & Miller, 2010; Rebhun, 2008; Melby, Ravn & Carlsson Wetterberg, 2008) och har ibland benämnts "women's double disadvantage" (Boyd, 1984; Tang, 1997) vilket kan översättas med kvinnors dubbla svårigheter. Invandrade kvinnor möter ofta en könssegregerad arbetsmarknad och de blir tilldelade en lägre status, både som kvinnor och som av annan etnicitet (Boyd, 1984). Det här gäller inte minst i Sverige som har en relativt könssegregerad arbetsmarknad i jämförelse med flera OECD länder (Brandén, 2014; Magnusson, 2010). Dessutom är det troligt att de begränsningar, både verkliga och de skapade av fördomar och diskriminering, som att ha barn innebär för arbetsmarknadsdeltagande är mer närvarande för föräldrar som inte har ett socialt nätverk runt sig (Rajiman & Semyonov, 1997). Även om dessa svårigheter gäller invandrade kvinnor generellt är det troligt att det finns stora skillnader mellan olika grupper. Ett intersektionellt perspektiv kan här synliggöra olika differentiering genom ofta använda kategorier. Ett exempel är att ett uppmärksammande av olika men parallellt verksamma orsaker till diskriminering kan leda till att det blir synligt hur diskriminering utifrån olika grund, exempelvis utifrån kön eller ursprung, interagerar i en specifik situation (Schömer, 2014).

Det som vi kallar dubbel svårighet kan mycket väl vara en trefaldig svårighet för den mest utsatta gruppen invandrade kvinnor. Detta kan leda till att en grupp invandrade kvinnor ser en stabil arbetsmarknadssituation som ouppnåelig innan de skaffar barn. Att inte ha haft en arbetsmarknadsanknytning innan en person blir förälder inne-

bär ytterligare svårigheter. Status som kvinna, invandrad och tillhörande en invandrar-grupp med låg status ger ett visst mottagande och förväntningar på arbetsmarknaden och från välfärdssystemet som formar situationen. Att vara invandrad kvinna gör det svårare att uppnå en stabil arbetsmarknadsanknytning innan föräldraskap och detta påverkar föräldrapenninganvändandet. Efter föräldraledigheten, vilken innebär ett relativt långt avbrott i arbetssökande, är chanserna på arbetsmarknaden ännu mindre, särskilt med det extra ansvar som det innebär att ta hand om ett barn. Därmed är det möjligt att en socialförsäkring, som fungerar väl i att underlätta kombinationen av barn och arbete för de flesta föräldrar, kan innebära nackdelar för vissa.

Sveriges socialpolitik är generellt sett baserad på allmänna stöd och försäkringar och oftast på individuella, inkomstrelaterade ersättningar. Invandrare drabbas således inte formellt i sin roll som invandare, men eftersom inkomsten ofta är avgörande för ersättningens nivå så ser utfallen olika ut, särskilt efter 1990-talets ekonomiska kris (Sainsbury, 2006). Invandrarkvinnors roll i den svenska välfärdsstaten blir ofta karakteriserad som passiv och i behov av hjälp, det vill säga både som "de andra" och som förtryckt av ett patriarkat (Mulinari, 2008). Kvalitativa och ofta etnografiska studier kan istället visa på den stora variation som finns, där passivitet sällan är en passande beskrivning (se t.ex. Mulinari, 2008).

Försäkringskassan publicerar årligen statistik om bland annat föräldrapenninganvändande uppdelad på födelseland enligt kategorier som diskuteras och motiveras i Socialförsäkringsboken 2005 (Försäkringskassan, 2005). Det genomgående mönstret är att alla grupper av invandrade föräldrar har en större andel som får ersättning på grundnivå, det vill säga att de inte är berättigade ersättning som är inkomstrelaterad. Skillnaderna är störst bland mammor, och särskilt mammor från Afrika söder om Sahara har en hög andel med 66 procent som får ersättning på grundnivå. Detta kan jämföras med svenskfödda och nordiskt födda mammor, där fem respektive tio procent får ersättning på grundnivå (Försäkringskassan, 2015). Att det bland de invandrade papporna inte finns en lika hög andel som får ersättning på grundnivå kan ha att göra med en bättre arbetsmarknadssituation än för motsvarande kvinnor, en större flexibilitet i när de använder föräldrapenning och en större andel av dessa pappor som inte alls använder föräldrapenning (och alltså inte finns med i statistiken).

Denna studie

I denna studie undersöks när och hur mycket utlandsfödda och svenskfödda kvinnor använder föräldrapenning. Vi är särskilt intresserade av vilka skillnader som finns kvar när hänsyn tas till att arbetsmarknadsstatus kan se olika ut i olika grupper. Tidigare studier gör att vi förväntar oss stora skillnader i föräldrapenninganvändande beroende på arbetsmarknadssituation (Bygren & Duvander, 2006; Sundström

& Duvander, 2002). En tidigare studie har undersökt föräldrapenninganvändande för alla barn födda år 1999 uppdelat på svenskfödda och invandrade kvinnor med olika ursprung (Duvander & Eklund, 2006). I den studien visade resultaten att de flesta invandrargrupper tar färre dagar än svenskfödda mammor (och pappor) även när hänsyn tas till ålder, utbildning och inkomst. Skillnader i ersättningsnivåer kvarstod när utbildning och ålder kontrollerades i Tobitanalyser. Vi kommer i denna studie att mer systematiskt undersöka mekanismerna bakom skillnader i uttag med nya och mer aktuella data.

Uttaget av föräldrapenning är naturligtvis beroende av båda föräldrarnas karakteristik (främst inkomst, utbildning, yrke och arbetslivserfarenhet) och flera studier visar att mammans karakteristik relaterar till pappans uttag och tvärtom (se t.ex. Duvander & Viklund, 2014). Tidigare studier har dominerats av ett intresse för pappans uttag och inte minst hur attityder till jämställdhet påverkat detta (Duvander, 2014). Föräldraledighet bör istället ses som ett ypperligt exempel på könsdynamik, där den ena förälderns uttag tydligt påverkar och betingar den andra förälderns uttag.

Vi kommer att undersöka när i barnets liv som mammor tar ut föräldrapenning och med vilken intensitet. Eftersom reglerna kring användande är mycket flexibla finns det här stora variationer (Duvander & Viklund, 2014). En vanlig strategi är att "sprida på dagarna", det vill säga varva betald ledighet, föräldrapenningdagar, med dagar som är obetalda. Detta är möjligt främst då föräldraledighetslagen garanterar 18 månaders ledighet efter det att barnet fötts, med eller utan betalning, och medger även ledighet från tjänst vid föräldrapenninganvändning efter de första 18 månaderna. När föräldrapenningdagar (de betalda dagarna) räknas kan alltså få dagar betyda både en kort ledighet och en lång ledighet som till del är obetald. Eftersom en del av föräldrapenningen kan användas tills barnet fyller 12 år, och för barn födda innan år 2014 kan alla dagar användas när som helst fram till barnet är 8 år, så är det vanligt att spara föräldrapenningdagar till strödagar, förlängd semester, långhelger med mera när barnet är i förskoleåldern. För att använda den fulla flexibiliteten i försäkringen krävs inte bara god kunskap om hur systemet fungerar, utan även en tillräcklig ekonomisk situation och en relativt stark förhandlingsposition gentemot arbetsgivaren. Vi förväntar oss här skillnader mellan olika grupper av mammor, men vi förväntar oss att de stora skillnaderna har att göra med arbetsmarknadssituation.

Data och metod

Det finns en välgrundad kritik mot att använda invandrare som en kategori, att se invandrare som en grupp av "de andra" som ofta karakteriseras som traditionella och patriarkala (Mulinari, 2008). Gruppen invandrare döljer naturligtvis stora variationer. Samma kritik kan riktas mot att se alla svenskfödda (eller med svensk bakgrund)

som en kategori och har bland annat att göra med ett allmänt behov av att nyansera statistik och resultat framtagna med kvantitativa metoder. Vi hoppas att läsaren håller denna kritik och vaksamhet mot snabba slutsatser i minnet när vi använder just dessa kvantitativa metoder och generella kategorier. Vi använder kvantitativa metoder eftersom de har fördelen att visa på generella mönster som kan generaliseras till i detta fall Sverige i stort. De kan också peka på områden där djupare analys (ibland med andra metoder) behövs för att förstå mer av samspelet mellan individ och samhälle. Vi är alltså medvetna om den heterogenitet som finns inom de kategorier vi använder, men menar att vi genom dessa kategorier kan visa viktiga mönster av stratifiering, i detta fall en dimension av tillgängligheten till Sveriges socialförsäkringssystem.

För att undersöka hur olika grupper använder föräldrapenning så använder vi registerdata över hela befolkningen samlat i STAR (Sweden over Time: Activities and Relations). Alla som är folkbokförda i Sverige, genom födsel eller invandring, finns med i befolkningsregistret där händelser såsom födslar, ändring av bostadsadress, giftermål, migration och död är registrerade. Barn och föräldrar kan kopplas samman genom personnummer för de som bor eller har bott i Sverige. Till detta är årliga data om utbildning, inkomster, arbetsmarknadsstatus och socialförsäkringsdata, inklusive föräldrapenning, kopplat.

Svenska registerdata är onekligen mycket imponerande att arbeta med gällande storlek och innehåll, men angående föräldraledighet finns två tillkortakommanden vi måste ta hänsyn till. För det första är de data som Försäkringskassan årligen levererar till SCB baserade på kalenderår, och eftersom barn föds under alla månader och dagar på ett år så innebär det att det årliga måttet inkluderar föräldrar som har kunnat använda föräldrapenning olika länge. För ett barn som föds i början av januari har föräldrarna kunnat använda föräldrapenning hela året medan föräldrar till ett novemberbarn bara kunnat använda föräldrapenning drygt en månad. För det andra är data aggregerade per förälder och inte per barn. Det betyder att om en förälder får ett ytterligare barn två år efter det första så vet vi inte för vilket barn föräldrapenning tagits ut. Nedan beskriver vi hur vi hanterar dessa informationsbrister.

I studien fokuserar vi på mammor till barn födda i december åren 1997 till 2004. Vi begränsar urvalet till decemberbarn för att kunna mäta föräldrapenninganvändande lika länge för alla barn, det vill säga det påföljande kalenderåret. Vi begränsar också urvalet till mammor som får sitt första barn under perioden för att inte blanda ihop föräldrapenningen med sådan använd för tidigare födda barn. Vi observerar 23 523 mammor under barnets första två år från och med januari året efter det att barnet fötts. Det är möjligt att använda föräldrapenning under hela förskoleåldern men den absolut största delen av föräldrapenningen används de första två åren (Försäkringskassan, 2014).

Den beroende variabeln är antal använda föräldrapenningdagar per år, och inklu-

derar alltså inte semesterdagar, sjukdagar eller obetalda dagar. Eftersom vi vet att antalet obetalda dagar är stort (Inspektionen för socialförsäkringen, 2013) kommer förläggningsen av dem att utgöra en viktig del av vår tolkning.

Mindre än 40 procent av alla mammor använder föräldrapenning innan barnet föds och dessa mammor använder i genomsnitt två veckors ledighet (Riksförsäkringsverket, 2003). Vi tar hänsyn till detta genom att även mäta antalet dagar med föräldrapenning under året som barnet föds. Detta medför en viss brist på precision när vi jämför dem som är födda i början av december med dem födda i slutet av december. Eftersom vi har ett så stort datamaterial antar vi att denna brist på precision knappast påverkar resultaten.

För att kunna illustrera användningen av föräldrapenning har vi delat upp antalet dagar i terciler för varje år, vilka indikerar få, mellan och många föräldrapenningdagar ett visst år. Vi använder multinomiala regressioner med dessa tre utfall (Hosmer & Lemeshow, 2000) och kontrasterar *få* och *många* dagar gentemot *mellan* antal dagar. Vi undersöker benägenheten att ha ett uttag som hamnar i kategorin *få* eller *många* i relativa risker gentemot kategorin *mellan* antal dagar. I alla analyser är kategorin med *mellan* antal dagar satt till 1 och en högre siffra än 1 anger en högre benägenhet för en viss grupp att hamna i exempelvis kategorin *få* dagar, medan en lägre siffra än 1 anger en lägre benägenhet. Vi är inte bara intresserade av hur många dagar som används utan också av när de används, och därför gör vi modeller av dagar under det första respektive andra året. Vi undersöker också antalet dagar för året då barnet föddes och dagar de kommande åren, men eftersom de flesta dagar används de två första åren fokuserar vi på dem i denna artikel.

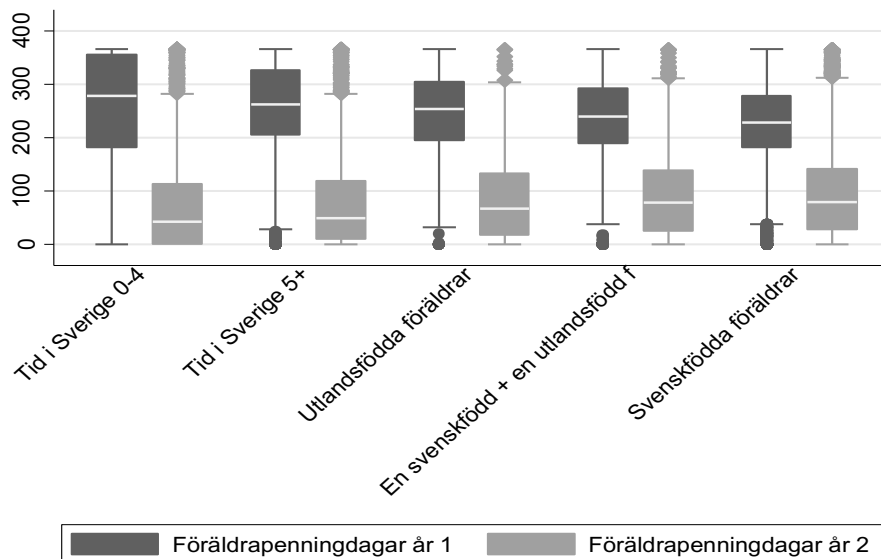
De oberoende variabler som vi har med i modellerna kan delas upp i tre kategorier av variabler. Först de som hjälper oss att gruppera jämförelsen mellan invandrade och svenskfödda mammor med olika bakgrund; svenskfödda mammor jämfört med invandrade mammor som varit i Sverige olika länge (0–4 år, 5+ år). Vi har också delat upp de svenskfödda mammorna beroende på föräldrabakgrund (en, två eller ingen utlandsfödd förälder). Därefter vill vi undersöka mammornas arbetsmarknadssituation vilket är nära förknippat med hur mycket flexibilitet som kan tänkas finnas i nyttjandet, och det som ofta anses avgörande för föräldrapenninguttag. Vi har delat in arbetsmarknadsanknytning i 1) studenter, 2) arbetslösa, 3) icke deltagande, 4) förvärvsarbetande med låg inkomst, 5) förvärvsarbetande med mellan hög inkomst, 6) förvärvsarbetande med hög inkomst (se Andersson & Scott, 2005). Inkomsten delas upp i terciler per år. Den sista kategorin av variabler är kontrollvariabler som inte är fokus i studien. Vi kontrollerar för om pappan är svenskfödd eller utlandsfödd, mammas ålder vid barnets födelse, om mamman haft flera ut- och invandringar (och alltså kan ses som något mindre stabilt bofast i Sverige), mammas utbildningsnivå, året då barnet föds, om mamman får ytterligare barn och antal föräldrapenningdagar

som använts året innan barnet föds (i december för barnets första år och även under första året för analysen av andra året). Vi har tidigare publicerat en variant av denna analys där bland annat vissa kontroller skiljer sig och presentationen är annorlunda (Mussino & Duvander, 2016).

Resultat

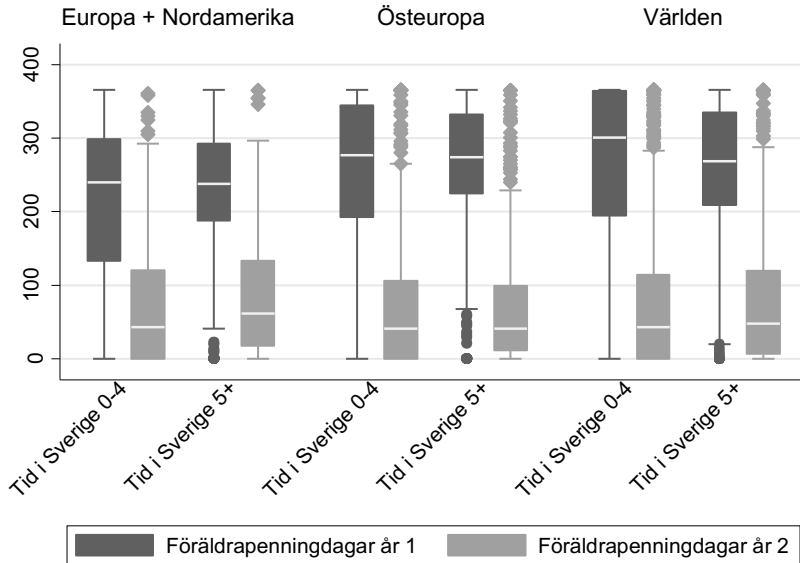
Vi börjar med att presentera ett antal lådagram för att visa hur föräldrapenninguttaget ser ut för olika grupper av mammor. De visar de mittersta 50 procenten av en viss kategori. I "lådan" visas medianvärdet i mitten och lådan startar vid värdet för den första kvartilen, och slutar vid värdet för den tredje kvartilen. Längden på lådan visar därmed hur stor spridning, variation, det finns i den specifika kategorin. Slutpunkterna visar värdet vid första kvartilens början och fjärde kvartilens slut och i vissa fall finns det några värden som räknas som extremvärden utanför den givna spridningen. Dessa markeras med punkter.

Om vi börjar med att titta på figur 1 så visar de första två lådorna föräldrapenninguttag för det första och det andra året efter barnets födelse för den grupp mammor som är utlandsfödda och som bott i Sverige i upp till fyra år. De har alltså fått barn under sin första tid i Sverige. Medianen för dagar det första året är 278 dagar och 42 dagar det andra året. Om dessa två boxar jämförs med nästa kategori, mammor som är utlandsfödda och som varit i Sverige i fem år eller mer, så ser vi att antalet dagar med föräldrapenning som dessa mammor har tagit ut är något lägre det första året och något högre det andra året (medianen här är 262 dagar det första och 49 dagar det andra året). Den tredje kategorin är svenskfödda mammor med två utlandsfödda föräldrar och vi ser att i denna grupp tas ännu något färre dagar ut under det första året och något fler det andra året. De två sista grupperna är svenskfödda mammor med en eller två svenskfödda föräldrar och mönstret fortsätter här av att mammor tar ut något färre dagar med föräldrapenning det första året och något fler dagar det andra året. Svenskfödda mammor med två svenskfödda föräldrar har en median av 228 dagar det första året och 79 dagar det andra året. Det är alltså särskilt de mammor som varit i Sverige kort tid som tar ut många dagar med föräldrapenning det första året.

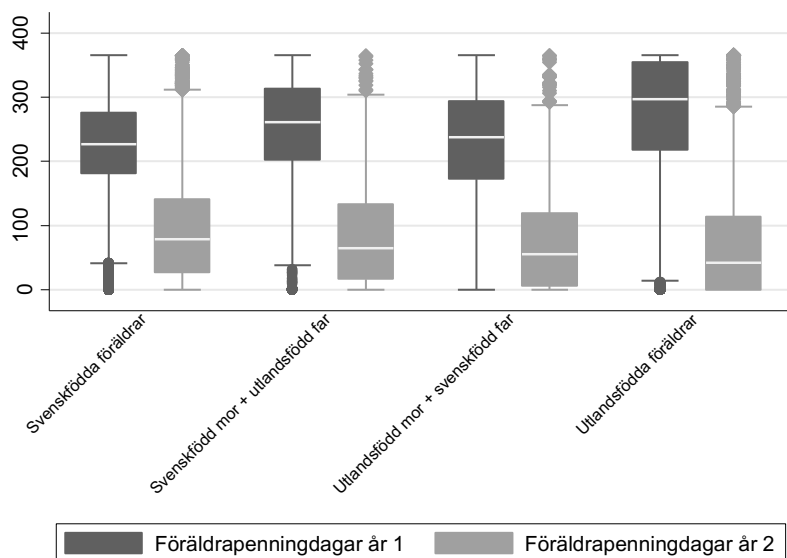
Figur 1. Lådagram över antal föräldrapenningdagar använda av mammor barnets första och andra år, uppdelat på tid i Sverige och bakgrund.

I figur 2 har vi delat upp de invandrade mammorna i olika ursprung och olika tid i Sverige. Ursprungsländer är uppdelade i Europa och Nordamerika, men Östeuropa presenteras separat eftersom Sverige har en stor invandrargrupp från forna Jugoslavien, som kommit under en relativt lång period men ändå med vissa gemensamma förutsättningar i Sverige. Vi ser här att det särskilt är nyanlända mammor från länder utanför Europa och Nordamerika som tar ut många dagar under barnets första år. För europeiska och nordamerikanska invandrade mammor så sker inte en lika stor förändring med tid i Sverige.

Figur 2. Lådagram över antal föräldrapenningdagar använda av mammor barnets första och andra år, uppdelat på tid i Sverige och olika födelseregioner.

I figur 3 visar vi även de båda föräldrarnas ursprung, eftersom föräldrapenningen är individualiserad och pappan har rätt till hälften av dagarna. Därför påverkar pappans uttag naturligtvis mammans och här gör vi en enkel uppdelning i pappor som svenskfödda eller invandrade. Den största skillnaden här återfinns mellan grupperna av två svenskfödda föräldrar och två utlandsfödda föräldrar. Mammor där båda föräldrarna är utlandsfödda tar ut fler dagar med föräldrapenning det första året och färre det andra. Mammorna där en av föräldrarna är utlandsfödd hamnar däremellan, men särskilt en utlandsfödd mamma som har barn med svenskfödd pappa tar generellt färre dagar. En möjlig anledning till det är att de svenskfödda papporna oftare har en situation som möjliggör fler uttagna föräldrapenningdagar för dem.

Figur 3. Lådagram över antal föräldrapenningdagar använda av mammor barnets första och andra år, uppdelat på mammans och pappans födelseland.

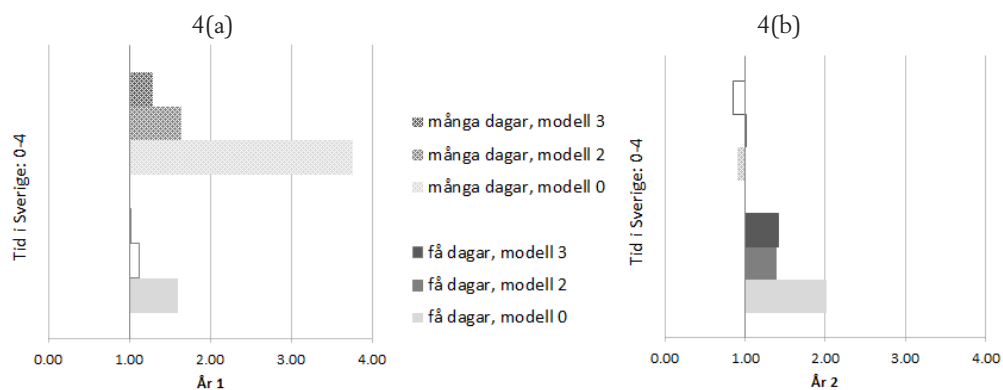
Denna inledande beskrivning visar att det finns skillnader i föräldrapenninguttag under barnets två första år när mammor grupperas på olika sätt, och både tid i Sverige, ursprung och vem som är pappa verkar spela roll. Vi övergår nu till den multinomiala regressionen för att undersöka vilken typ av gruppering av mammor som är starkast kopplad till uttag av föräldrapenning under barnets första och andra år.

Här undersöker vi som nämnts benägenheten att ta *få* eller *många dagar* under barnets första och andra år, jämfört med att ta ett *mellanlångt* föräldrapenninguttag, vilket fungerar som referenskategori. Vi visar för barnets första och andra år fyra modeller vardera där vi testar att inkludera olika variabler. I den första modellen (modell 0) finns bara tid i Sverige och föräldrabakgrund med och i den andra (modell 1) har vi bara med arbetsmarknadsstatus; detta för att se hur dessa två dimensioner relaterar till föräldrapenninguttag var för sig. Därefter undersöks dessa två dimensioner i samma modell, det vill säga vi kontrollerar för den andra dimensionen (modell 2). I den sista modellen lägger vi till kontrollvariabler för pappans ursprung, fler migrationshändelser för mamman, mammans ålder, utbildning, dagar tagna tidigare år och barnets födelseår (modell 3). Vi är intresserade av att se om dessa variabler ytterligare förändrar mönstren av uttag. Modellerna i sin helhet finns i appendix och vi har utifrån dem gjort figurerna 4 och 5 med de resultat vi vill fokusera på. I dessa figurer

finns dock inte modell 1 med eftersom det är en modell som bara har med arbetsmarknadsstatus och vi har valt att här fokusera på status som invandrad mamma. Det är viktigt att komma ihåg att arbetsmarknadsstatus visar ett starkt samband med föräldrapenninguttag i denna studie liksom i flera tidigare studier.

I figur 4a och b visas mönstret av uttag under de två första åren för mammor som varit i Sverige i upp till fyra år. Det första året visas i den första figuren och de nedersta tre staplarna visar benägenheten att ta *få* dagar i de tre modellerna (0, 2 och 3). De översta tre staplarna visar benägenheten att ta *många* dagar det första året. Hela tiden jämför vi här de mammor som invandrat de senaste 0–4 åren med svenskfödda mammor. När stapeln inte är ifylld utan bara har en kontur betyder det att det inte finns en statistiskt säkerställd skillnad mellan mönstret för denna grupp och de svenskfödda mammorna. Vi ser i den nedersta stapeln att om inga kontroller görs (modell 0) så är det vanligare för de nyinvandrade mammorna att ta få dagar, men i de följande två staplarna blir det uppenbart att den skillnaden försvinner om vi kontrollerar för arbetsmarknadsstatus och andra kontrollvariabler. Den stora skillnaden är när arbetsmarknadsstatus läggs till. Om vi tittar på de översta tre staplarna så ser vi att det finns en mycket större benägenhet att ta många dagar det första året för nyinvandrade mammor jämfört med svenskfödda mammor. Det är nästan fyra gånger så vanligt för nyinvandrade mammor att ta ut många dagar första året jämfört med svenskfödda mammor. Benägenheten är fortfarande större när vi kontrollerar (modell 2 och 3) men skillnaden är mycket mindre. Det första året är alltså de nyinvandrade mammorna mer benägna att ta många dagar, och särskilt deras arbetsmarknadsstatus förklarar en stor del av den skillnaden.

I den andra figuren (4b) visas på liknande sätt mönstret för andra året och vi ser här att det finns en stor benägenhet att ta få dagar detta år, och att detta även för andra året till stor del förklaras av arbetsmarknadsstatus. Benägenheten är utan kontroller dubbelt så hög för få dagar, men när vi tar hänsyn till kvinnornas arbetsmarknadsstatus mer än halveras denna överrisk. De övriga variablerna gör ingen större skillnad i modell 3. I de översta staplarna syns att benägenheten att ta många dagar det andra året inte skiljer sig mellan de nyinvandrade och de svenskfödda mammorna, oberoende av vilka andra faktorer vi tar hänsyn till. Sammanfattningsvis kan sägas om nyinvandrade mammor att de tar fler dagar det första året och färre det andra, men om vi tar hänsyn till arbetsmarknadsstatus så är skillnaderna jämfört med svenskfödda mammor mycket mindre.

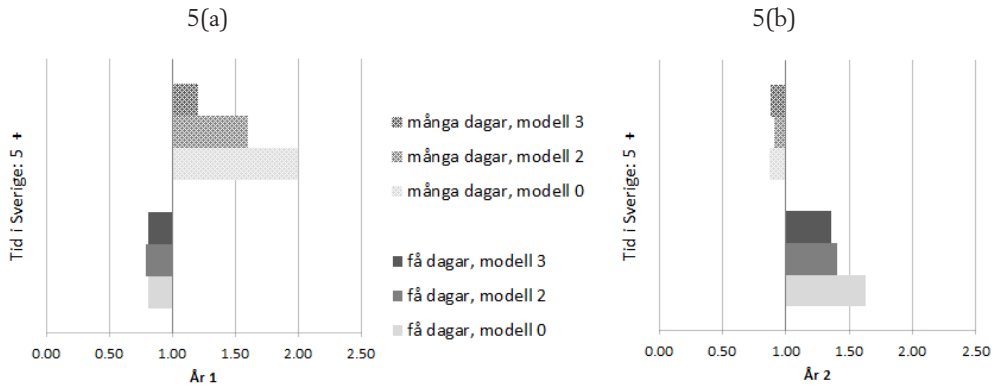

Figur 4. Benägenhet att använda få och många dagar bland nyinvandrade mammor (0–4 år i Sverige) i jämförelse med svenskfödda mammor, under År 1 (4a) År 2 (4b).¹

I figur 5 gör vi samma jämförelse mellan svenskfödda mammor och de invandrade mammor som varit i Sverige under fem år eller mer. Under det första året ser vi här en mindre benägenhet att ta få dagar och detta verkar inte påverkas av andra faktorer, det gäller alltså oberoende av till exempel arbetsmarknadsstatus. Dessa mammor har också en större benägenhet att ta många dagar det första året. När vi kontrollerar i de två översta staplarna så minskar skillnaden gentemot de svenskfödda mammorna substantiellt, men även när vi tar hänsyn till arbetsmarknad och andra variabler så har invandrade mammor som varit i Sverige minst fem år en större benägenhet att använda många dagar det första året jämfört med svenskfödda mammor.

När vi vänder blicken till det andra året hittar vi ett till stor del spegelvänt mönster. Vi finner en större benägenhet att använda få dagar det andra året, och denna skillnad minskar men kvarstår när vi kontrollerar för andra faktorer. Vi ser i de översta tre staplarna att dessa invandrade mammor som varit i Sverige minst fem år också har en mindre benägenhet att använda många dagar det andra året, men denna benägenhet påverkas inte så mycket av andra kontroller. Troligen kan mönstret förklaras med att dessa mammor har använt de flesta av sina föräldrapenningdagar det första året och inte sparat så många till andra året. Sammanfattningsvis kan sägas om de invandrade mammorna som bott minst fem år i Sverige att de använder de flesta av sina föräldrapenningdagar under barnets första levnadsår och sparar färre dagar än svenskfödda mammor till det andra året. Detta mönster beror till del, men inte helt, på arbetsmarknadsstatus.

¹ Benägenheten är i relation till att ta ett medelantal dagar. Modell 0 inkluderar endast tid i Sverige och bakgrund, modell 2 kontrollerar för arbetsmarknadsstatus och modell 3 kontrollerar även för om pappan är svenskfödd eller utländsfödd, mammans ålder, om mamman har migrerat, mammans utbildningsnivå, barnets födelseår och antal föräldrapenningdagar som använts året innan.

Figur 5. Benägenhet att använda få eller många dagar bland invandrade mammor (i Sverige under 5 år eller mer) jämfört med svenskfödda mammor, under år 1 (5a) och år 2 (5b).²

Diskussion

Det övergripande resultatet i denna studie är att det finns olika mönster samt skillnader i uttag av föräldrapenningdagar mellan invandrade mammor och svenskfödda mammor och att detta till stor del beror på arbetsmarknadsstatus. Vi finner att de nyinvandrade mammorna oftare tar många dagar det första året men att skillnaderna är mycket mindre om hänsyn tas till arbetsmarknadsstatus. Denna grupp är speciell eftersom kvinnorna är nya i landet och i många fall har skjutit upp sitt barnafödande tills de fått uppehållstillstånd. Barnafödande och att ta hand om sitt barn konkurrerar under denna första tid med behovet av försörjning och en tidig integration på arbetsmarknaden. För de invandrade mammor som varit längre i Sverige finner vi till del samma mönster av att ta ut många dagar med föräldrapenning det första året och färre det andra året. Skillnaderna gentemot svenskfödda mammor förklaras till del av arbetsmarknadsstatus men också av andra faktorer som ålder och utbildning. Dessa mammor använder föräldrapenningen på sådant sätt som den var tänkt från början och använder inte i samma grad den flexibilitet och ekonomiska frihet som är vanligare bland de svenskfödda; de sprider inte ut föräldrapenningen till en lika lång föräldraledighet som svenskfödda mammor. Om detta beror på strukturella restriktioner som gör det omöjligt eller om det indikerar en annan preferens för uttag kan

² Benägenheten är i relation till att ta ett medelantal dagar. Modell 0 inkluderar endast tid i Sverige och bakgrund, modell 2 kontrollerar för arbetsmarknadsstatus och modell 3 kontrollerar även för om pappan är svenskfödd eller utlandsfödd, mammans ålder, om mamman har migrerat, mammans utbildningsnivå, barnets födelseår och antal föräldrapenningdagar som använts året innan.

naturligtvis inte denna registerstudie svara på. En ytterligare faktor att ta hänsyn till här är att föräldrapenningen fördelas mellan föräldrarna och att förhandlingen dem emellan naturligtvis ser olika ut för olika föräldrapar. Invandrade mammor har oftare barn med invandrade pappor och dessa har oftare en arbetsmarknadssituation som försvårar föräldraledighet. Även andra faktorer kan påverka förhandlingen om föräldraledighet mellan föräldrarna, men sådana faktorer behöver ofta utforskas i andra typer av studier.

Inte sällan finns en bild av att Sverige behöver ”lära” dess nya invånare att bli jämställda efter den ideologi som är förhärskande (Mulinari, 2008). Detta stämmer väl med idén om föräldraskap där jämställdhet, men också en betoning på att maximera tiden med barnet, ofta är rådande. Sådan inställning syns mycket väl i hur olika rättigheter används, såsom obetald ledighet och deltid bland mammor som har råd. Även här gör vi tolkningen att om invandrare inte maximerar tiden hemma så som de svenskfödda mammorna så kan det bero på ekonomiska restriktioner eller okunskap om föräldrapenningsystemet. Andra tolkningar är naturligtvis möjliga och här behövs djupare studier om hur föräldrar resonerar kring föräldraledigheten.

Resultaten av denna studie är viktiga då de visar hur olika dimensioner av integration är relaterade. Främst visar studien hur socialförsäkringen och familjepolitiken är centrala för integration. En lång ledighet kan ge negativa konsekvenser för den fortsatta karriären (Albrecht et al., 1999; Evertsson, 2014), och arbetsmarknadsdeltagande innan barn är avgörande för återgång i arbete efter barn och föräldraledighet (Rønsen & Sundström, 2002). Flera studier visar på kopplingen mellan högt kvinnligt arbetsmarknadsdeltagande och högt barnafödande (Ellingsaeter, 2009; Oláh & Bernhardt, 2008), men denna studie pekar på att denna koppling behöver undersökas för undergrupper av mammor. Det är tydligt att föräldraförsäkringen används olika av olika grupper och det är också troligt att den ger olika konsekvenser för olika grupper.

Knocke (1995) såg i början på 1990-talet risken av en etnisk underklass i Europa om inte stöd för förvärvsarbete för kvinnor stärktes. Om inte stöd utvecklas kommer invandrarkvinnor att ta sämre betalda och mer osäkra arbeten, vilka blir allt fler. Detta är något vi har sett i flera europeiska länder, men Sverige kan ändå sägas ha ett stöd till förvärvsarbete för föräldrar i form av en individualiserad föräldraförsäkring och en tillgänglig barnomsorg som tar vid därefter. Frågan är om detta stöd är tillgängligt för alla, och fungerar just som ett stöd för att kombinera arbete och barn för alla. Vi har här visat att föräldraförsäkringen används olika för olika grupper av mammor och detta resulterar i att invandrade mammor ofta får en kortare föräldraledighet, men att arbetsmarknadsstatus till stor del avgör mönstret för uttag. Vi drar slutsatsen att arbetsmarknadsstatus är överordnat andra skillnader mellan mammor såsom ursprung, ålder eller utbildning.

Referenser

- Albrecht, J.W., Edin, P.-A., Sundström, M. & Vroman, S.B. (1999) Career Interruptions and Subsequent Earnings: A Reexamination Using Swedish Data. *Journal of Human Resources*, 34(2): 294–311.
- Andersson, G. (2000) The impact of labor-force participation on childbearing behaviour: Pro-cyclical fertility in Sweden during the 1980s and the 1990s. *European Journal of Population*, 16(4): 293–333.
- Andersson, G. (2004) Childbearing after migration: Fertility patterns of foreign-born women in Sweden. *International Migration Review*, 38(2): 747–774.
- Andersson, G. & Scott, K. (2005) Labour-market status and first-time parenthood: The experience of immigrant women in Sweden, 1981–97. *Population Studies*, 59(1): 21–38.
- Andersson, G. & Scott, K. (2007) Childbearing dynamics of couples in a universalistic welfare state: The role of labor-market status, country of origin, and gender. *Demographic Research*, 17(30): 897–938.
- Behtoui A. & Neergaard A. (2010) Social capital and wage disadvantages among immigrant workers. *Work Employment Society*, 24(4): 761–779.
- Bekkengen, L. (2002) *Man får välja – om föräldraskap och föräldraledighet i arbetsliv och familjeliv*. Karlstad Universitet, Institutionen för ekonomi. Malmö: Liber förlag.
- Bevelander, P. (2000) *Immigrant Employment Integration and Structural Change in Sweden, 1970–1995*. Södertälje: Almqvist and Wiksell International.
- Bevelander, P. & Skyt Nielsen, H. (2001) Declining employment success of immigrant males in Sweden: Observed or unobserved characteristics? *Journal of Population Economics*, 14(3): 455–471.
- Bevelander, P. & Groeneveld, S. (2010) How many hours do you have to work to be integrated? Full-time and part-time employment of the native and ethnic minority women in the Netherlands. *International Migration*, 50(1): 118–131.
- Blossfeld, H.-P., Klijzing, E., Mills, M. & Kurz, K. (red.) (2005) *Globalization, Uncertainty and Youth in Society*. London: Routledge.
- Borjas, G.J. (1992) Ethnic capital and intergenerational mobility. *Quarterly Journal of Economics*, 107(1): 123–150.
- Boyd, M. (1984) At A disadvantage: The occupational attainment of foreign-born women in Canada. *International Migration Review*, 18(4): 1091–1120.
- Brandén, M. (2014) *Gender Migration Patterns within a Sex Segregated Labor Market*. Dissertation Series 10. Akademisk avhandling. Stockholm: Stockholm University Demography Unit.
- Bygren, M. & Duvander, A. (2006) Parents' Workplace Situation and Fathers' Parental Leave Use. *Journal of Marriage and the Family*, 68(2): 363–372.
- Cedstrand, S. (2011) *Från idé till politisk verklighet*. Umeå: Boréa Bokförlag.
- Clark, K. & Drinkwater, S. (2002) Enclaves, Neighbourhood Effects and Employment Outcomes: Ethnic Minorities in England and Wales. *Journal of Population Economics*, 15(1): 5–30.
- Corijn, M. & Klijzing, E. (red.) (2001) *Transitions to Adulthood in Europe*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- de los Reyes, P. (red.) (2014) *Inte bara jämställdhet. Intersektionella perspektiv på hinder och möjligheter i arbetslivet*. SOU 2014:35. Delegationen för Jämställdhet i arbetslivet. Stockholm: Fritzes.
- Dir. 2016:10. *Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – översyn av föräldraförsäkringen*. Stockholm: Socialdepartementet.

- Duvander, A. & Eklund, S. (2006) Utrikesfödda och svenskfödda föräldrars föräldrapenninganvändande. I: P. de los Reyes (red.) *Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet*. SOU 2006:37. Stockholm: Fritzes.
- Duvander, A. (2014) How Long Should Parental Leave Be? Attitudes to Gender Equality, Family, and Work as Determinants of Women's and Men's Parental Leave in Sweden. *Journal of Family Issues*, 35(7): 909–926.
- Duvander, A. & Johansson, M. (2014) Parental leave use for different fathers. A study of the impact of three Swedish parental leave reforms. I: T. Rostgaard & G. Eydal (red.) *Fatherhood in the Nordic Welfare States – Comparing Care Policies and Practice*. Bristol: Policy Press.
- Duvander, A. & Viklund, I. (2014) Kvinnors och mäns föräldraledighet. I: K. Boye & M. Neramo (red.) *Lönsamt arbete – familjeansvarets fördelning och konsekvenser*. SOU 2014:28. Stockholm: Fritzes.
- Edin, P.A., LaLonde, R.J. & Åslund, O. (2000) Emigration of immigrants and measures of immigrant assimilation: Evidence from Sweden. *Swedish Economic Policy Review*, 7(3): 163–204.
- Ellingsaeter, L. (2009) Leave policy in the Nordic welfare states: a 'recipe' for high employment/high fertility? *Community, Work & Family*, 12(1): 1–19.
- Evertsson, M. (2014) Föräldraledighet och karriär. Kvinnors och mäns lön efter en föräldraledighet. I: K. Boye & M. Neramo (red.) *Lönsamt arbete – familjeansvarets fördelning och konsekvenser*. SOU 2014:28. Stockholm: Fritzes.
- Ferrarini, T. & Duvander, A. (2010) Earner-Career Model at the Cross-roads: Reforms and Outcomes of Sweden's Family Policy in Comparative Perspective. *International Journal of Health Services*, 40(3): 373–398.
- Försäkringskassan (2005) *Socialförsäkringsboken 2005*. Stockholm: Försäkringskassan.
- Försäkringskassan (2015) *Socialförsäkringen i siffror 2014*. Stockholm: Försäkringskassan.
- Försäkringskassan. *Statistik och analys*. [<https://www.forsakringskassan.se/statistik>.]
- le Grand, C. & Szulkin, R. (2002) Permanent Disadvantage or Gradual Integration: Explaining the Immigrant–Native Earnings Gap in Sweden. *Labour*, 16(1): 37–64.
- Helgertz, J. (2010) Thou shalt not pass? Examining the existence of an immigrant glass ceiling in Sweden, 1970–1990. *Demographic Research*, 24(1): 1–44.
- Hosmer, D.W. & Lemeshow, S. (2000) *Applied logistic regression*. New York: Wiley.
- Inspektionen för socialförsäkringen (2013) *Föräldrapenning och föräldraledighet. Mått på olika aspekter av föräldraledighet*. Rapport 2013:13. Stockholm: Inspektionen för socialförsäkringen.
- Klinth, R. (2002) *Göra pappa med barn. Den svenska pappapolitiken 1960–1995*. Umeå: Borea förlag.
- Knocke, W. (1995) Migrant and ethnic minority women: The effects of gender-neutral legislation in the European community. *Social Politics*, 2(2): 225–238.
- Le, A.T. & Miller, P.W. (2010) Glass ceiling and double disadvantage effects: women in the US labour market. *Applied Economics*, 42(5): 603–613.
- Lundström, K.E. & Andersson, G. (2012) Labor market status, migrant status, and first childbearing in Sweden. *Demographic Research*, 27(25): 719–742.
- Magnusson, C. (2010) *Mind the gap. Essays on explanations of gender wage inequality*. Dissertation series 78. Akademisk avhandling. Stockholm: Institutet för social forskning, Stockholms universitet.
- Melby, K., Ravn, A.-B. & Carlsson Wetterberg, C. (red.) (2008) *Gender equality and welfare politics in Scandinavia: The limits of political ambition?* Bristol: Policy Press.
- Milewski, N. (2007) First child of immigrant workers and their descendants in West Germany: interrelations of events, disruption, or adaptation? *Demographic Research*, 17(29): 859–896.

- Mulinari, D. (2008) Women friendly? Understanding gendered racism in Sweden. I: K. Melby, A.-B. Ravn & C. Carlsson Wetterberg (red.) *Gender equality and welfare politics in Scandinavia: The limits of political ambition?* Bristol: Policy Press.
- Mussino, E. & Strozza, S. (2012) The fertility of foreign immigrants after their arrival: The Italian case. *Demographic Research*, 26(4): 99–130.
- Mussino, E. & Duvander, A. (2016) Use It or Save It? Migration Background and Parental Leave Uptake in Sweden. *European Journal of Population*, 32(2): 189–210.
- Oláh, L.S. & Bernhardt, E. (2008) Sweden: Combining childbearing and gender equality. *Demographic Research*, Special Collection 7: Childbearing Trends and Policies in Europe, 19(28): 1105–1144.
- Olli Segendorf, Å. & Teljosuo, T. (2011) *Sysselsättning för invandrare – en ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration*. Rapport för expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2011:5. Stockholm: Finansdepartementet.
- Parrado, E. (2011) How high is Hispanic/Mexican fertility in the United States? Immigration and tempo considerations. *Demography*, 48(3): 1059–1080.
- Pedraza, S. (1991) Women and migration: The social consequences of gender. *Annual Review of Sociology*, 17: 303–325.
- Persson, L. (2001) *Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet. Påverkar anknytningen till arbetsmarknaden kvinnors och mäns barnafödande?* Demografiska rapporter 2001:2. Stockholm: Statistiska centralbyrån.
- Persson, L. & Hoem, J.M. (2014) Immigrant fertility in Sweden, 2000–2011: A descriptive note. *Demographic Research*, 30(30): 887–897.
- Rajiman, R. & Semyonov, M. (1997) Gender, ethnicity, and immigration. Double disadvantage and triple disadvantage among recent immigrant women in the Israeli labor market. *Gender & Society*, 11(1): 108–125.
- Rebhun, U. (2008) A double disadvantage? Immigration, gender, and employment status in Israel. *European Journal of Population*, 24(1): 87–113.
- Riksförsäkringsverket (2003) *Gravida kvinnors situation*. RFV Analyserar 2003:7. Stockholm: Riksförsäkringsverket.
- Rosholm, M., Roed, M. & Schöne, P. (2006) *Are new work practices and new technologies biased against immigrant workers?* IZA Discussion Papers, No. 2135.
- Rønsbo, M. & Sundström, M. (2002) Family policy and after-birth employment among new mothers – A comparison of Finland, Norway and Sweden. *European Journal of Population*, 18(2): 121–152.
- Sainsbury, D. (2006) Immigrants' social rights in comparative perspective: welfare regimes, forms of immigration and immigration policy regimes. *Journal of European Social Policy*, 16(3): 229–244.
- SCB (2008) *Integration – en beskrivning av läget i Sverige*. Integration: Rapport 1, Stockholm: Statistiska centralbyrån.
- SCB (2013) *Statistisk årsbok*. Stockholm: Statistiska centralbyrån.
- SCB (2014) *Utrikes föddas barnafödande – Före och efter invandring*. Demografiska rapporter 2014:4. Stockholm: Statistiska centralbyrån.
- Schömer, E. (2014) Arbetsrättsliga perspektiv på jämställdhet, diskriminering och intersektionalitet. I: de los Reyes, P. (red.) *Inte bara jämställdhet, Intersektionella perspektiv på hinder och möjligheter i arbetslivet*. SOU 2014:35. Delegationen för Jämställdhet i arbetslivet. Stockholm: Fritzes.
- Scott, K. (1999) *The Immigrant Experience: Changing Employment and Income Patterns in Sweden, 1970–1993*. Lund: Lund University Press.

- SOU 2012:9. Nyanlända invandrares användning av föräldrapenning. I: SOU 2012:9 *Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning*. Stockholm: Fritzes.
- Sundström, M. & Duvander, A. (2002) Gender division of child care and the sharing of parental leave among new parents in Sweden. *European Sociological Review*, 18(4): 433–447.
- Tang, J. (1997) The career attainment of Caucasian and Asian engineers. *The Sociological Quarterly*, 34(3): 467–496.
- Thalberg, S. (2015) *Socialförsäkring, arbetsmarknadsstatus och barnafödande*. Arbetsrapport 1. Stockholm: Inspektionen för socialförsäkringen.
- Vikman, U. (2013) *Paid parental leave to immigrants: An obstacle to labor market entrance?* Working paper 2013:4. Uppsala: Institute for evaluation of labour market and education policy.

Finansiering

Arbetet med denna artikel finansierades genom Rådet för strategisk forskning, Finlands akademi, projekt: 293103, och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, projekt 2016-07105.

Tabell 1. Multinomials regressionsmodeller av få och många dagar föräldrapenning, referenskategori är mellan antal dagar. Barnets första år.

	Få dagar								Många dagar							
	Modell								Modell							
	0		1		2		3		0		1		2		3	
	RRR	sig	RRR	sig	RRR	sig	RRR	sig	RRR	sig	RRR	sig	RRR	sig	RRR	sig
Tid i Sverige:																
0-4 år	1.60	***			1.12		1.02		3.77	***			1.65	***	1.29	**
5+ år	0.81	***			0.79	***	0.81	**	1.99	***			1.60	***	1.20	**
Två utlandsfödda föräldrar	0.89				0.88		0.98		1.58	***			1.44	***	1.12	
En svenskfödd + en utlandsfödd	0.83	**			0.82	***	0.84	**	1.15	*			1.08		1.01	
Två svenskfödda föräldrar	1.00				1.00		1.00									
Arbetsmarknadsstatus:																
Student			1.54	***	1.56	***	1.50	***			1.82	***	1.72	***	1.28	***
Icke deltagande			2.78	***	2.62	***	2.60	***			4.08	***	3.12	***	2.08	***
Arbetslös			1.00		1.01		1.08				1.67	***	1.61	***	1.42	***
Anställd låg inkomst			1.09		1.09		1.22	*			1.71	***	1.60	***	1.25	**
Anställd medel inkomst			1.00		1.00		1.00									
Anställd hög inkomst			1.54	***	1.54	***	1.08	*			0.51	***	0.51	***	0.70	***
Pappan:																
Svenskfödd							1.00									
Invandrad							0.86	**							1.82	***
Mammans alder							1.03	***							0.97	***
Migrationstatus:																
Ingen utvandring							1.00								1.00	
Utvandrat							1.20								1.23	
Utbildning:																
Grundnivå							1.00								1.00	
Tvåårigt gymnasium							0.92								0.65	***
3+ år gymnasium							1.04								0.61	***
Eftergymnasial							1.62	***							0.41	***
Barnets födelseår:																
1997							1.00									
1998							1.21	*							1.01	
1999							1.22	**							0.92	
2000							1.37	***							0.82	**
2001							1.74	***							0.80	***
2002							1.47	***							0.76	***
2003							1.63	***							0.76	***
2004							1.75	***							0.72	***
Föräldrapenningdagar tidigare år							0.98	***							1.02	***
Fler barn																
År 1							1.54								1.17	
Konstant	0.982		0.714	***	0.736	***	0.255	***	0.768	***	0.87	***	0.813	***	2.462	***
R2	0.015		0.043		0.047		0.107		0.015		0.043		0.047		0.107	
LL	-25461		-24724		-24621		-23070		-25461		-24724		-24621		-23070	

Tabell 2. Multinomials regressionsmodeller av få och många dagar föräldrapenning, referenskategori är mellan antal dagar. Barnets andra år.

	Få dagar								Många dagar								
	Modell								Modell								
	0		1		2		3		0		1		2		3		
	RRR	sign	RRR	sign	RRR	sign	RRR	sign	RRR	sign	RRR	sign	RRR	sign	RRR	sign	
Tid i Sverige:																	
0-4 år	2.02	***			1.38	***	1.42	***	0.91				1.02		0.85		
5+ år	1.63	***			1.41	***	1.35	***	0.87	*			0.90		0.88	*	
Två utlandsfödda föräldrar	1.35	***			1.27	**	1.21	**	0.99				1.00		1.02		
En svenskfödd + en utlandsfödd	1.06				1.01		1.00		0.99				1.01		1.02		
Två svenskfödda föräldrar	1.00				1.00		1.00		1.00				1.00		1.00		
Arbetsmarknadsstatus:																	
Student			2.02	***	1.94	***	1.76	***			0.61	***	0.62	***	0.60	***	
Icke deltagande			2.25	***	1.88	***	1.79	***			0.75	***	0.75	***	0.56	***	
Arbetslös			1.70	***	1.66	***	1.65	***			0.83	***	0.83	***	0.80	***	
Anställd låg inkomst			1.56	***	1.49	***	1.43	***			0.74	***	0.74	***	0.70	***	
Anställd medel inkomst			1.00		1.00		1.00				1.00		1.00		1.00		
Anställd hög inkomst			0.92	*	0.93	*	0.97				0.86	***	0.86	***	0.76	***	
Pappan:																	
Svenskfödd							1.00								1.00		
Invandrad							1.17	**							1.07		
Mammans ålder							0.98	***							1.02	***	
Migrationsstatus:																	
Ingen utvandring							1.00								1.00		
Utvandrat							1.26								3.41	***	
Utbildning:																	
Grundnivå							1.00								1.00		
Tvåårigt gymnasium							0.80	***							0.98		
3+ år gymnasium							0.83	***							0.94		
Eftergymnasial							0.91								0.67	***	
Barnets födelseår:																	
1997							1.00								1.00		
1998							1.01								0.97		
1999							1.01								0.96		
2000							0.94								0.94		
2001							0.93								1.00		
2002							0.92								0.95		
2003							1.01								0.76	***	
2004							1.04								0.70	***	
Föräldrapenningdagar tidigare år							1.00								0.99	***	
Fler barn																	
År 1							1.25								61.6	***	
År 2							0.21	***							6.52	***	
Konstant																	
R2																	
LL																	